

6. Malskiy, M. M. (2015). Publichnyi poriadok u transnatsionalnomu vykonavchomu protsesi. [Public order in the transnational enforcement process]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika». Yurydychni nauky.* № 827. 79-84. [in Ukrainian].

7. Andreiev, D.V., & Bratel, S.H., & Vanchyk, Yu.A., & Zolotarova, N.I., & Kobzar, K.P. & , Korzh, Ye.M., & Kostyuk, V.L., & Kudria, V.O., & Motyl, V.I., & Radzivon, S.M., & Sakovskyi, A.A., & Fedorovska, N.V. (2019). Orhanizatsiia okhorony publichnoho poriadku. [Organization of protection of public order]. *Navchalnyi posibnyk.* 164. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 20.11.2022

УДК 342.951

DOI: 10.36550/2522-9230-2022-13-66-70

Кондратенко Віталій Миколайович,

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри права та правоохоронної діяльності

Центральноукраїнського державного педагогічного університету

імені Володимира Винниченка

e-mail: kondratenkovitals@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-6015-8326>

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

У статті окреслені особливості співвідношення правових категорій «адміністративна діяльність» та «державне управління». Розглянуто окремі напрями діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань реалізації правозахисного механізму держави в сучасних реаліях.

Обґрунтовується, що суттєві реформені зміни системи публічних органів влади й модифікація напрямів їхньої діяльності, створення умов для побудови демократичної, соціальної, правової держави відповідно до положень Конституції України, реалізації та захисту прав і свобод осіб з інвалідністю визначили пріоритетність формування нової адміністративно-правової доктрини, побудованої на засадах людиноцентристської ідеології. Перевага трансформації адміністративного права повинна надаватися її неуправлінській спрямованості, яка охоплює взаємовідносини між публічною адміністрацією та особами з інвалідністю.

Розкрито зміст адміністративної діяльності суб'єктів у цій сфері, де первинного значення набувають не управлінські, а такі нові функції, як правозабезпечувальна, що пов'язана із забезпеченням прав і свобод людини, а також правозахисна – пов'язана із захистом, відновленням порушених прав. Останні повно відтворюють суспільне призначення адміністративного права в контексті діяльності публічної адміністрації щодо реалізації та захисту прав і свобод людей з особливостями фізичного та психологічного розвитку.

У кінцевому підсумку визначено, що з урахуванням практичної спрямованості сучасних функцій адміністративного права, пріоритетним напрямом діяльності публічної адміністрації доцільно визначити не тільки закріплення прав і свобод осіб з інвалідністю, а й забезпечення їхньої реалізації та створення належного захисту у випадках порушення. Тільки через ці аспекти стає більш зрозумілою конституційна дефініція щодо утвердження та забезпечення прав і свобод людини, їхніх законних інтересів як головним обов'язком держави.

Ключові слова: адміністративна діяльність, державне управління, забезпечення прав і свобод, органи публічної влади, особи з інвалідністю.

Kondratenko V. THEORETICAL AND LEGAL CONTENT OF THE ADMINISTRATIVE ACTIVITY OF THE PUBLIC AUTHORITY IN THE SPHERE OF ENSURING THE RIGHTS AND FREEDOMS OF PERSONS WITH DISABILITIES

The article outlines the peculiarities of the relationship between the legal categories "administrative activity" and "state administration". Separate areas of activity of state authorities and local self-government bodies regarding implementation of the human rights mechanism of the state in modern realities are considered.

It is substantiated that significant reform changes in the system of public authorities and modification of the directions of their activities, creation of conditions for building a democratic, social, legal state in accordance with the provisions of the Constitution of Ukraine, implementation and protection of the rights and freedoms of persons with disabilities determined the priority of the formation of a new administrative and legal doctrine, built on the foundations of human-centered ideology. The advantage of the transformation of administrative law should be given to its non-management focus, which covers the relationship between public administration and persons with disabilities.

The content of the administrative activity of subjects in this area is disclosed, where the primary importance is not managerial, but such new functions as law enforcement, which is related to the provision of human rights and freedoms, as well

as human rights - related to the protection and restoration of violated rights. The latter fully reproduce the public purpose of administrative law in the context of the activities of the public administration regarding the implementation and protection of the rights and freedoms of people with special physical and psychological development.

In the end, it was determined that, taking into account the practical orientation of modern functions of administrative law, it is expedient to determine not only the consolidation of the rights and freedoms of persons with disabilities, but also the provision of their implementation and the creation of adequate protection in cases of violations, as a priority area of activity of public administration. Only because of these aspects, the constitutional definition of affirming and ensuring human rights and freedoms, their legitimate interests as the main duty of the state becomes clearer.

Key words: administrative activity, public administration, ensuring rights and freedoms, public authorities, persons with disabilities.

Постановка проблеми. Реалізація положень Конституції України та Концепції адміністративно-правової реформи в Україні зумовило формування нового адміністративно-правового статусу органів публічної влади, форм та методів їхньої діяльності. Ці об'єктивні зміни визначені засадами розподілу влади, а отже, розширенням адміністративних повноважень публічної влади. Більшість завдань досліджуваних органи реалізують у процесі адміністративної діяльності під час виконання адміністративного законодавства, застосування адміністративно-правових засобів впливу на організацію діяльності посадових та службових осіб із забезпечення прав і свобод осіб з інвалідністю.

Різноманіття завдань і функцій органів державної влади та органів місцевого самоврядування обумовлює використання різних форм їхньої діяльності, які зазначені в законах та інших нормативно-правових актах, що регламентують діяльність суб'єктів владних повноважень. Водночас до сьогодні серед науковців ведуться дискусії з приводу напрямку діяльності цих органів, зокрема «державно-управлінська діяльність», «адміністративна діяльність», «адміністративно-правове регулювання діяльності». Саме тому, з'ясування правового змісту адміністративної діяльності органів публічної влади сприятиме створенню оптимальних і належних умов реалізації та захисту прав та свобод осіб з інвалідністю у суспільстві з боку держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Правовий аналіз окремих актуальних питань щодо адміністративно-правового забезпечення прав і свобод осіб з інвалідністю, а також відповідної практичної діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування здійснювали низка вітчизняних фахівців, серед яких наступні: А. Куца, О. Лесько, Д. Лук'янець, Н. Митіна, О. Паровишник, С. Пасічненко, А. Пухтецька, Є. Соболь, А. Терещенко, Л. Шумна та ін.

Метою статті є формулювання поняття та визначення змісту адміністративної діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо забезпечення прав і свобод осіб з інвалідністю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття адміністративна діяльність здебільшого розглядається науковцями як діяльність правоохоронних органів, врегульована нормами адміністративного права, їх виконавчо-владна діяльність. Найбільш прийнятним, на думку науковців, є визначення адміністративної діяльності органів внутрішніх справ як врегульованої нормами адміністративного права їх організаційно-управлінська та виконавчо-владна діяльність, спрямована на забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів, прав та інтересів юридичних осіб, громадського порядку, громадської безпеки, а також боротьбу з правопорушеннями [1, с. 5]. За такого підходу адміністративна діяльність зводиться до виконавчо-владної діяльності відповідних державних органів, що спрямована на захист прав та свобод громадян. Незрозумілою залишається спрямованість наукових поглядів на використання саме такого підходу до правоохоронних органів.

На рахунок зазначеного Д. П. Калайнов підкреслює, що адміністративний напрям діяльності ототожнюється з поліцейською діяльністю, яка починає проявлятися тоді, коли завдання забезпечення дотримання норм суспільної поведінки виходить з-під контролю законослухняних громадян суспільства й переадресується тим його членам, які уповноважені у результаті розподілу соціальних обов'язків виконувати цю функцію й діяти від імені самого суспільства. Реалізація цього виду діяльності відбувається у разі запобігання порушення деяких правил і норм суспільства, за необхідності примусового втручання й застосування сили. Таке тлумачення більш притаманне державам із тоталітарним режимом, пріоритетність сучасного напрямку діяльності повинна полягати в ефективності забезпеченні прав особи [2, с. 31].

Поряд із зазначеною позицією відносно поліцейської спрямованості діяльності органів державної влади Д. В. Голобородько висловлює погляд, відповідно до якого адміністративна діяльність – державне управління у вузькому значенні, тобто діяльність органів виконавчої влади, виконавчо-розпорядчих органів держави щодо здійснення виконавчої влади на різних її рівнях. Таке розуміння адміністративної діяльності, на його думку, враховує лише її управлінський характер, а тому не в повному обсязі, і головне, не досить точно відображає призначення цього виду діяльності [3, с. 48].

Розглянемо тлумачення терміну «адміністративна діяльність», де адміністрація (від лат. administratio – управління) – інституція, яка здійснює адміністративні функції у різних сферах суспільного життя [4, с. 75]. У свою чергу, на переконання Н. Р. Нижник та С. П. Мосова, діяльність є системою з численними та різноманітними функціональними і матеріальними компонентами та зв'язками між ними. Тому, внутрішній зміст категорії «діяльність» охоплює складові компоненти системи, до яких відносять процес та ін. [5, с. 152-154].

У наукових працях поняття адміністративної діяльності здебільшого ототожнюється з державним управлінням. Так, Д. В. Приймаченко зазначає, що адміністративна діяльність є різновидом державно-владної діяльності органів виконавчої влади і охоплює широке коло суспільних відносин, що складаються як усередині самої системи органів державної влади, так і за її межами [6, с.189]. Існування такої позиції можна пояснити тим, що адміністративна діяльність є лише окремим підвидом державно-владної діяльності; по-друге, наявністю внутрішньосистемної та зовнішньосистемної діяльності, насамперед спрямованої на урегулювання організаційних питань усередині відповідних структурних відділів щодо реалізації та захисту прав осіб з інвалідністю.

В. Б. Авер'янов наголошував, що не всі дії органів виконавчої влади є власне управлінськими, але головним, профільним напрямом є власне управлінська діяльність, тобто державне управління як особливий вид діяльності держави [7, с. 255]. Поряд із цим В. М. Бевзенко зазначає, що діяльність суб'єктів владних повноважень набагато ширша за управлінську й полягає у вчиненні багатьох інших владних чи публічних дій – таких як укладання адміністративних договорів, проведення роз'яснювальної роботи, здійснення державного регулювання тощо [8, с. 63]. Ці напрями діяльності, що виходять за межі управлінських, суттєво впливають на реалізацію та захист прав і свобод осіб з інвалідністю, а тому потребують розгляду без звуження предмета дослідження.

Ототожнення адміністративної діяльності з державним управлінням деякі науковці спростовують через визначення спільних та відмінних ознак державного управління та державної виконавчої влади, виокремлення напрямів діяльності, яка здійснюється поза межами діяльності органів виконавчої влади. Узагальнюючи, маємо зазначити, що державне управління є більш широкою категорією, ніж виконавча влада, оскільки остання походить від державного управління, а ефективність її діяльності залежить від рівня організації державного управління. Водночас як державне управління може реалізуватися у межах діяльності не лише органів виконавчої влади, так і виконавча влада може реалізуватися не через державне управління [9, с. 59].

Окрім того, у сучасній адміністративно-правовій доктрині дедалі частіше простежується тенденція до скорочення вживання терміну «державне управління» й, навпаки, активного запровадження терміну «публічне управління». При цьому відбувається не безпідставне акцентування уваги науковців на впровадженні публічного адміністрування, а оновлення підходів до діяльності суб'єктів публічної влади, спрямованої на реалізацію публічної влади та виконання чинного законодавства в публічних інтересах, де публічність тлумачиться як спільна, доступна для всіх, яка слугує всім, поєднує у собі державну національну та самоврядну територіальну відкритість.

Публічне управління є різновидом суспільно корисної діяльності, яка здійснюється певною сукупністю суб'єктів, зокрема органами державної влади, серед підвидів якого Р. С. Мельник виокремлює сприяльне, забезпечувальне, виконавче, розпорядче, делеговане публічне управління. Пріоритетною метою цих різновидів публічного управління є сприяння приватним особам у реалізації наданих їм прав, свобод та законних інтересів [10, с. 9-11]. Ця діяльність насамперед передбачає делегування окремих повноважень органам місцевого самоврядування, громадським організаціям осіб з інвалідністю, прийняття підзаконних нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію та захист їхніх прав і свобод, виплату соціальних виплат, надання пільг, відновлення та переобладнання транспортної інфраструктури з урахуванням особливих потреб, створення доступу до соціальної інфраструктури, забезпечення рівних можливостей у контексті європейської формули: права й свободи людини дорівнюють рівним можливостям реалізації прав і свобод осіб з інвалідністю з урахуванням їхніх особливих потреб.

Отже, погляди науковців щодо ототожнення «адміністративної діяльності публічної влади» з державним управлінням фактично збігаються з радянським підходом до адміністративного права, яке переважно характеризувалося як управлінське право, тобто як засіб владно-організуючого впливу держави на суспільні відносини і процеси та «юрисдикційне право», що забезпечувало застосування у відносинах із громадянами відповідальності та адміністративного примусу.

Проте суттєві реформені зміни системи публічних органів державної влади та модифікація напрямів їхньої діяльності, створення умов для побудови демократичної, соціальної, правової держави, утвердження і забезпечення прав і свобод інвалідів визначили пріоритетність формування нової адміністративно-правової доктрини, побудованої на засадах людиноцентристської ідеології. Причому перевага трансформації адміністративного права повинна надаватися її неуправлінській спрямованості, яка охоплює взаємовідносини між публічною адміністрацією та особами з інвалідністю.

Цю неуправлінську складову предмета адміністративного права доцільно визначити як «публічно-сервісну», яка буде пріоритетною складовою публічно-сервісної діяльності публічної адміністрації, поряд з управлінською, де, окрім диспозитивного принципу, повинен мати рівнозначне, а в деяких напрямках пріоритетне значення адміністративно-правовий метод. Мова йде про те, що концептуальні засади нової ролі адміністративного права, які служать інтересам людини, не заперечує його спрямованості на регулювання управлінських відносин. Навпаки, управлінська спрямованість зберігається, поряд із цим, регулювання відносин між публічною адміністрацією та фізичними особами набуває нового змісту. Оптимізація управління та правове регулювання спрямовані в кінцевому результаті на забезпечення інтересів людини.

Нині головними характеристиками у розумінні адміністративного права мають стати не управлінські, а такі нові функції, як правозабезпечувальна, що пов'язана із забезпеченням прав і свобод людини, а також правозахисна – пов'язана із захистом порушених прав. Вони найбільш повно відтворюють суспільне призначення адміністративного права в контексті адміністративної діяльності публічної адміністрації щодо реалізації та захисту прав і свобод осіб з інвалідністю. Тому, з урахуванням практичної спрямованості цих функцій адміністративного права, пріоритетним напрямом діяльності публічної адміністрації доцільно визначити не тільки закріплення їхніх суб'єктивних прав і свобод, а й забезпечення їхньої реалізації та створення належного захисту у випадках порушення. Тільки через ці аспекти стає більш зрозумілою конституційна дефініція: «утвердження та забезпечення прав і свобод людини, їхніх законних інтересів є головним обов'язком держави».

Доцільно зауважити, що закріплення на сьогодні прав і свобод осіб з інвалідністю у нормативно-правових актах, їхній перелік і зміст, належна реалізація прав та свобод відносно рівності й недискримінації, доступності, права на життя, рівності перед законом, доступу до правосуддя, свободи від катувань і жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, свободи від експлуатації, насилля та наруги, свободи пересування, адаптації та реабілітації тощо ще не означає, що така людина може реально скористатися цими правами та свободами, тобто що вони фактично можуть бути реалізовані публічною владою.

Висновки. З урахуванням вищевикладеного варто зробити висновок, що під адміністративною діяльністю органів публічної влади щодо забезпечення прав і свобод осіб з інвалідністю необхідно розуміти врегульовану нормами адміністративного законодавства владно-організуючу та владно-розпорядчу діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, яка базується на людиноцентристській гуманістично орієнтованій ідеології та спрямована на утвердження, забезпечення та реалізацію прав і свобод людей із системними фізичними, психічними чи сенсорними порушеннями організму.

Адміністративна діяльність в частині забезпечення прав і свобод осіб з інвалідністю здійснюється через конкретні дії посадових і службових осіб публічної влади. Вчинення відповідних дій та прийняття управлінських рішень здійснюється в межах їхньої компетенції та відповідає формам та методам адміністративної діяльності публічної влади, а також у системі організаційних заходів, які провадяться публічною владою для створення умов щодо реалізації та захисту прав і свобод вказаної категорії осіб за їхньою індивідуальною заявою або ініціативою суб'єкта владних повноважень у частині надання адміністративних послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ : навчальний посібник / за заг. ред. Є. М. Моїсеєва. Київ : Вид-во ТОВ, 2010. 428 с.
2. Калаянов Д. П. Поліція країн ЄС та використання її досвіду в адміністративній діяльності органів внутрішніх справ України : теорія і практика : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2010. 455 с.
3. Голобородько Д. В. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ щодо протидії нелегальній міграції : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Дніпропетровськ, 2009. 221 с.
4. Юридична енциклопедія / [редкол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін.]. Київ : Укр. енцикл., 1998. Т. 1: А–Г. 672 с.
5. Нижник Н. Р. Теоретичні аспекти державного управління : монографія. Чернівці : Технодрук, 2011. 248 с.
6. Приймаченко Д. В. Адміністративна діяльність митних органів у сфері реалізації митної політики держави : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07. Дніпропетровськ, 2007. 477 с.
7. Адміністративне право України. Академічний курс : підруч. : у двох томах : Том 1. Загальна частина / ред. колегія : В. Б. Авер'янов та ін. Київ : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2007. 584 с.
8. Бевзенко В. М. Суб'єкти владних повноважень в адміністративному судочинстві України : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2010. 394 с.
9. Стеценко С. Г. Адміністративне право України : навчальний посібник; вид. 3-ге, перероб. та доп. Київ : Атіка, 2011. 624 с.
10. Мельник Р. С. Категорія «публічне управління» у новій інтерпретації. *Адміністративне право і процес.* № 1(3). 2013. С. 8–14.

REFERENCES:

1. Moisieiev, Ye.M. (2010). *Administrativna diialnist orhaniv vnutrishnikh sprav.* [Administrative activity of internal affairs bodies]. *Navchalnyi posibnyk.* 428. [in Ukrainian].
2. Kalaianov, D. P. (2010). *Politsiia krain YeS ta vykorystannia yii dosvidu v administrativnii diialnosti orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrainy : teoriia i praktyka.* [The police of the EU countries and the use of their experience in the administrative activities of the internal affairs bodies of Ukraine: theory and practice]. *dys. ... doktora yuryd. nauk : 12.00.07.* 455. [in Ukrainian].
3. Holoborodko, D. V. (2009). *Administrativna diialnist orhaniv vnutrishnikh sprav shchodo protyidii nelehalnii mihratsii.* [Administrative activities of the internal affairs bodies in combating illegal migration]. *dys. ...*

kand. yuryd. nauk : 12.00.07. 221. [in Ukrainian].

4. Shemshuchenko, Yu.S. (1998). Yurydychna entsyklopediia. [Legal encyclopedia]. T. 1: A–H. 672. [in Ukrainian].

5. Nyzhnyk, N. R. (2011). Teoretychni aspekty derzhavnoho upravlinnia. [Theoretical aspects of public administration]. monohrafiia. 248. [in Ukrainian].

6. Prymachenko, D. V. (2007). Administratyvna diialnist mytnykh orhaniv u sferi realizatsii mytnoi polityky derzhavy. [Administrative activity of customs bodies in the sphere of implementation of the customs policy of the state]. dys. ... doktora yuryd. nauk : 12.00.07. 477. [in Ukrainian].

7. Averianov, V.B. (2007). Administratyvne pravo Ukrainy. [Administrative law of Ukraine]. Akademichnyi kurs. Pidruch. : u dvokh tomakh : Tom 1. Zahalna chastyna 584. [in Ukrainian].

8. Bevzenko, V. M. (2010). Subiekty vladnykh povnovazhen v administratyvnomu sudochynstvi Ukrainy. [Subjects of authority in the administrative judiciary of Ukraine]. dys. ... doktora yuryd. nauk : 12.00.07. 394. [in Ukrainian].

9. Stetsenko, S. H. Administratyvne pravo Ukrainy. [Administrative law of Ukraine]. navchalnyi posibnyk; vyd. 3-tie, pererob. ta dop. 624. [in Ukrainian].

10. Melnyk, R. S. (2013). Katehoriia «publichne upravlinnia» u novii interpretatsii. [The category "public administration" in a new interpretation]. *Administratyvne pravo i protses*. № 1(3). 8–14. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 20.11.2022

УДК 342.95

DOI: 10.36550/2522-9230-2022-13-70-74

Соболь Євген Юрійович,

доктор юридичних наук, професор, ректор
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка

e-mail: 81sobol@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-0804-8354>

Звенигородська Оксана Вадимівна,

аспірантка кафедри права та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка

<https://orcid.org/>

ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

У статті визначаються основні складові елементи адміністративно-правового забезпечення прав і свобод людини та громадянина. З'ясовано зміст адміністративно-правового забезпечення, зокрема запропоновано розуміти, як визначену та регламентовану законодавством діяльність органів державної влади, щодо забезпечення оптимального механізму упорядкування, закріплення, реалізація, захисту та охорони суспільних відносин щодо прав і свобод людини.

Здійснено аналіз схожих за змістом понять у різних варіативних сполученнях. Зазначено, що під «забезпеченням» слід розуміти умови гарантування. Правове забезпечення це діяльність держави регламентована, встановлена і спрямована на реалізацію прав, свобод і законних інтересів її громадян. Наголошено, що механізм адміністративно-правового забезпечення прав і свобод людини являється єдиною цілісною системою правових засобів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання суспільних відносин.

До елементів механізму адміністративно-правового забезпечення автор традиційно пропонує зарахувати норми адміністративного права; юридичний факт; акти безпосередньої реалізації права; акти застосування права, що закріплюють і реалізують положення адміністративно-правових норм. Говориться, що адміністративно-правові норми є первинними структурними елементами адміністративного регулювання суспільних відносин у сфері забезпечення прав і свобод людини та громадянина. Наголошено, що вони займають центральну ланку, оскільки їх відсутність призводить до бездіяльності всієї системи функціонування адміністративного права.

У підсумку, окреслено, що механізм адміністративно-правового забезпечення прав та свобод людини має свою специфіку, зокрема: структуру механізму, яка включає дві взаємопов'язані підсистеми; механізм виступає як засіб реалізації державної влади щодо управління суспільними відносинами в цілому; механізм адміністративно-правового забезпечення охарактеризується власним, специфічним змістом.

Ключові слова: забезпечення, правове забезпечення, адміністративно-правове забезпечення, механізм адміністративно-правового забезпечення, права та свободи людини, правові норми.